

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

LIV. Fana & simulacra ubique diruta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

si quid aduersus præceptum nostrum
 geri contigerit absque mora ad clemen-
 tiam nostram literis vestris illud referri
 oportebit : ut quicumque deprehensus
 fuerit , tanquam violatæ legis reus ex-
 tremo supplicio afficiatur. Neque enim
 ignoratis , uniuersorum Dominum ac
 Deum illic primùm Abrahamæ vitum
 cùmque eo collocutum esse. Illic sacro-
 sanctæ legis obseruantia primùm cepit.
 Illic primùm Seruator ipse unâ cum
 duobus Angelis præsentia suæ copiam
 Abrahamæ fecit. Illic Deus primùm ho-
 minibus apparuit. Illic Abrahamæ de futu-
 ra ipsius progenie prædixit, atque illic
 pollicitationem implevit. Illic multo
 antè nuntiavit , plurimarum gentium
 patrem atq; auctorem ipsum futurum.
 Quæ cùm ita sint , æquum esse videtur
 ut locus ille nostrâ curâ ac diligentia,
 tum ab omni piaculo purus conseruetur :
 tum in pristinam sanctitatem restitua-
 tur : ut impostero præter cultum
 omnipotentis Deo ac Seruatori nostro
 omnium Domino congruentem, nihil
 in eo loco peragatur. Quod quidem
 cum debita sollicitudine a vobis con-
 uenit obseruari , si quidem voluntatem
 meam , quæ ex Dei cultu præcipuè de-
 pendet, adimplere, uti confido, Gravi-
 tas Vestra desiderat. Diuinitas vos ser-
 uet fratres carissimi.

C A P U T LIV.

Fana & simulacra ubique diruta.

HÆc omnia Imperator ad gloriam
 salutiferæ Christi virtutis omni
 studio peragebat. Ac Deum quidem
 Seruatorem suum hac ratione colere
 non cessabat. Gentilium verò supersti-
 tiosum errorem, omnibus modis stude-
 bat convincere. Itaque quorundam in
 urbibus fanorum vestibula nudabantur,
 valvis iussu Imperatoris orbata; aliorum
 tectum corrumpebatur, tegulis amotis.
 Nonnullorum veneranda ex ære simu-
 lacra, quæ error maiorum multis jam
 annis magnificè iactabat, per fora urbis
 ab Imperatore cognominatæ, omnium
 oculis subiecta sunt. Adcò ut ad ludi-
 brium & contumeliam spectantium pa-
 terent expositi, hic Pythius Apollo, il-
 lic Sminthius : & in ipso quidem circo
 tripodes Delphici ; Musæ autem Heli-
 conides in palatio. Denique civitas illa

A γενέσθαι συμβαίν, χωρὶς ἰσως μελλήσεσθαι
 ἡμετέρας ἡμερότητι δι' ὑμετέραν δόξαν
 γεγραμμάτων γνωριζήναι πρέπει. νατα
 λισκόμενον, ὡς ᾤδονομήσαντα, τὴν ἀναστα-
 κόλασιν ὑποσῆναι προσάξωμεν. ἐγὼ ἀγα-
 τε, ἐκεῖ πρῶτον τὸν τῶν ὅλων δεσποτῶν
 ᾤφθαι τῷ Ἀβραάμ, καὶ διελέχθαι ἐκεῖ
 οὖν πρῶτον ἢ τῷ ἀγίου νομοῦ θερησκείαν
 ταρχὴν ἐλήφεν· ἐκεῖ πρῶτον ὁ σωτῆρ ἀν-
 μῆ τῶν δύο ἀγγέλων, τὴν εὐαγγ. ἐπιφάνειαν
 τῷ Ἀβραάμ ἐπέδρασε. ἀφ' οὗ ἐκεῖ τὸ
 θεῶποιος ὁ θεὸς ἤρξατο φαίνεσθαι ἐκεῖ τῷ
 Ἀβραάμ πρὸς τὸ μέλλοντος αὐτῷ ἀποστο-
 λῶν ἰσχυροῦσιν καὶ ᾤδονομήσαντα, τὴν ἀναστα-
 γελίαν ἐπλήρωσεν· ἐκεῖ πλείων ὅσων ἐστὶν
 ἐσεῶν αὐτὸν πατέρα, προεκήρυξεν ὡς αὐτῶν
 ἐχόντων, ἀξίον ἐστὶν ὡς γέ μοι καὶ φαίνεται
 διὰ τῆς ὑμετέρας φροντίδος, καὶ καθ' ἑαυτὴν
 παντὸς μιάσματ' ὅσον τὸν τόπον ἐστὶν φησὶ
 ἰεραῶν, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀγιότητα ἀνα-
 λείσασθαι. ὡς μηδὲν ἕτερον ἐπ' αὐτῷ πρὸς
 ἡμῶν ἢ τῶν ὅλων δεσποτῶν θεῶν τελευτῶν
 σκείαν ὅπως μετὰ τὴν δεξιᾶν προσήκουσας φη-
 λήν φροντίδος, εἰ γέ μοι τὰ καθ' ἑαυτὴν
 θεοσεβείας ὁμοειδέως ἡγετημένα, ὡς περὶ οὐκ
 πέπεισμαι, ἢ ὑμετέρα σεμνότης πικροῦ
 βούλεται. ὁ θεὸς ὑμᾶς διαφυλάξει, ἀδελ-
 φοὶ ἀγαπῆτοί.

Κεφ. ΝΔ.

Eidololatriæ & εἰδωλῶν πανταχῶν κατάλυσις.

Πᾶντα μὲν δὴ ταῦτα συμπειλῶν εἰς δόξαν
 τῆς σωτηρίου δυνάμεως βασιλέως
 πραγματοῦτο καὶ τὸν μὲν αὐτῷ σωτῆρα
 ᾧ δὲ πη διετέλεθ' ἡγεαίρων. τῶν δὲ γε τῶν ἐπι-
 δεικνύμενων πλάνην, παντοίως ἐξηλάθη
 τρόποις. ἐνθεν εἰκότως ἐγυμνοῦτο μὲν αὐτῶν
 τῶν κατὰ πόλιν νεῶν τὰ προπύλαια, ἐπιφάνει-
 ρημα γινόμενα βασιλείως προσάγματι
 ρων δὲ ἢ ἐπιτοῖς ὀρόφοις σέβην, τῶν καλῶν
 ἀφαιρουμένων, ἐφείρετο ἄλλων τὰ συμ-
 χαλκουργήματα, ἐφ' οἷς ἢ τῶν παλαιῶν ἀπο-
 τη μακροῖς ἐσεμνολογεῖτο χρόνοις, ἐκδύ-
 τοῖς πᾶσιν ἐν ἀγοραῖς πάσαις τῆς βασι-
 λέως πόλεως ἀφαιτέρετο ὡς εἰς ἀγορᾶν
 να θεῶν προκειῖσθαι τοῖς ὀρώσῳ, ᾧ δὲ
 τὸν Πύθειον. ἐτέρωθεν δὲ τὸν Σμινθίον.
 αὐτῶν δὲ ἐπιποδορμῶν, τοὺς ἐν Δελφοῖς

ποδας. ἰδὲ δ' ἑλικωνίδας μούσας ἐν παλα-
 τῷ ἐπιπρηγῆτο δὲ δίολου πᾶσα ἡ βασιλείως
 ἐπὶ τὸν μὲν πόλεις, τῶν κ' πᾶν ἐν ἑνὶ ἑντέχνοις
 χαλκοῦ φιλοκαλίας ἀφιερωμένων. οἷς Θεῶν
 ἰσχυροῦσι πλείστας ὄσας ἐκατόμβας, ὀλοκαύ-
 τες ἰεθυσίας εἰς μάταμον δαποδόντες μακροῖς
 αἰσῶν οἱ τῶν πλάνην νεοσηκότες, ὁφείποτε
 φορεῖν ἐγνωσαν. ἰούτοις αὐτοῖς, ἀδύρμασιν
 ἐπὶ γέλωτι καὶ παιδιᾷ τῶν ὀρώντων βασιλέ-
 ως κεκρημένε. ἰὰ δὲ γε χρύσεια τῶν ἀγαλ-
 ματῶν, ἀλλήλη μετῆρχετο. ἐπὶ δὲ ἡδὲ σιωπῆ-
 ὲς μάτην δέξαινονταν ἡπιῶν δίκην ἀφρόνων
 τα πληθῆ τῆ πλάνης ἰὰ μορμολύχια, ὑψηλὰ χρυ-
 τοῦ κ' ἀργύρου πεπλασμένα. κ' ταῦτα ἐκπο-
 δῶν αὐτοῦ δὲ ἐν ἀραδαῖς, ὡσπερ ἰνα λίθων ἐγ-
 κόματα τοῖς ἐν σκότῳ βαδίζουσι, ὡς τῶν
 ποδῶν ἐρριμμένα. λείαν τε κ' ὀμαλὴν τῆ λαι-
 ποῦ τὴν βασιλικὴν τοῖς πᾶσιν ἀναπετάσαι
 πορείαν ταῦτα δ' ὄντων διανοητῆς, ἐχόσθη-
 τῶν ἀπὸ καὶ πληθῆς στρατοπέδους ἐγήσατο
 δὲ ἐν πρὸς τὸν τέτον ἐλεγχον. εἰς δὲ μόνῳ
 ἀπὸ καὶ δευτέρου τῶν ἀπὸ γνώριμων, πρὸς ὑ-
 πέρειαν ἀπήρκει, οὗς ἐν νευματι καὶ ἀ-
 πᾶν ἐθνος διέπεμπετο. οἱ δὲ τῆ βασιλείως
 ἐπιθάρσυντες εὐσεβεία, σφῶν τε αὐτῶν τῆ
 αἰετοῦ θεῖου ἐυλαθεία, μυριαδῶν δ' ἡμῶν τε
 καὶ λαῶν μέσαι παριόντες, ἀνά πάσας πόλεις
 τε καὶ χώρας πολυχροῖον πλάνης ἐποιήσαντο
 φθόρον. αὐτὸς τε τὸς ἰερωμένους, σὺν πολλῶ
 γέλωτι καὶ σὺν ἀσχύνῃ, ὡς δ' αἰετὸς ἐν
 σποτῶν μυχῶν τὸς αὐτῶν θεῶς ἐγκελθόμε-
 ναι, καὶ πῆτ' ἀπογυμνωῦτες τὸ φάσματ' ὅ,
 χυμῆν εἰς τῆς κεκρωσμένης μορφῆς ἀμορ-
 φῆς, τοῖς πάντων ὀφθαλμοῖς ἐνδείκνυμένοι
 εἶτ' ἀποξέοντες τὸ δοκοῦν χρησίμον τῆς ὕλης, D
 χυμῆν τε καὶ πυρὶ δοκιμάζοντες. τὸ μὲν λυ-
 σπείδεις ὅσον αὐτοῖς ἀναγκαῖον ἐνομίζετο, ἐν
 ἀσφαλεῖ ἡδ' ἐμβροῖ σιωπῆχον. τὸ δὲ ἄλλως
 περὶ τὸν καὶ ἀχρησον, εἰς μνήμην αἰχμῆς
 παρὰ χυμῶν τοῖς δεῖσι δαίμοσιν. οἷον δὴ καὶ
 τῶν εἰργαστο βασιλεὺς ὁ θαυμαστός ὡς γ'
 τῆ νεκρῶν εἰδῶλων ἰὰ τ' πολυτελοῦς ὕλης τὸν
 δαποδατέντα τρόπον ἐσκυλεύετο, ἰὰ λοιπὰ
 μετῆρ' ἀνδρείκελα χαλκοῦ πεπονημένα, δέσ-
 μῶν δ' ἴτα καὶ αἰδὲ μύθων θεοῖ γεγενηκότων,
 τῶν ὕφασμασιν ἤγοντο ἀεὶ δὲ ληθέντες.

A Imperatori cognominis, tota passim re-
 pleta est signis aeneis, quæ eleganti ope-
 re elaborata, per singulas provincias o-
 lim dedicata fuerant. Quibus cum ho-
 mines morbo erroris oppressi, longo
 temporis spatio centenas victimas &
 holocausta incassum perinde ac Diis
 immolavissent, serò tandè sapere didi-
 cerunt, postquam Imperator iisdem ad-
 risum & oblectamentum spectantium
 uti cœpit. Simulacra verò ex auro fa-
 brefacta, alio quodam ultus est modo.
 Nam quoniam imperitam hominum
 multitudinem, infantium instar, hujus-
 modi erroris larvas ex auro argentoque
 fabrefactas frustra contremiscere co-
 gnoverat, eas è medio tollendas esse
 censuit; quippe quæ velut fragmenta
 quædam lapidum essent, ante pedes ho-
 minum in mediis tenebris ambulan-
 tium projecta, planumque deinceps &
 æquabile iter viæ regię cunctis esse ape-
 riendum. Quæ cum apud se reputasset,
 non militari manu, nec exercitu ad hæc
 reprimenda sibi op' esse existimavit: sed
 un' aut alter ex familiarib', ad hoc mu-
 nus ei suffecerunt: quos ille solo prope-
 modûnuta in omnes provincias direxit.
 At illi & Imperatoris pietate, & sua ipsò-
 rum erga Deum religione confisi, per
 confertissimam turbam & per numero-
 sam plebem iter facientes, passim per
 urbes & agros vetustum errorem abo-
 leverunt. Ac primùm quidem Sacer-
 dotes ipsos, non sine risu ac dedecore
 ex obscuris quibusdam recessibus Deos
 suos proferre juebant. Dehinc eos-
 dem Deos exteriore nudantes cultu, in-
 teriorem deformitatem quæ sub picta
 latebat effigie, omnium conspectui sub-
 jiciebant. Postremo abrasâ utiliore
 materiâ & in ignem conjectâ atq; con-
 flatâ, ipsi quidem id quod commodum
 ac necessarium esse videbatur, seposi-
 tum reservabant. Quidquid verò su-
 perfluum ac profus inutile erat, ad per-
 petuam opprobrii memoriam supersti-
 tiosis reliquerunt. Aliud etiam præstitit
 Princeps omni admiratione dign'. Eo-
 dem enim tempore quo mortuorum si-
 mulacra ex pretiosâ materiâ confecta,
 eo quem diximus modo spoliabantur,
 cetera quæ ex ære fabrefacta erant, con-
 vehenda curavit. Itaque Diis illi deli-
 rantibus Græcorum fabulis celebrati,
 circumjectis restibus victi trahebantur.